

POGAJNAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

7. čislo · ISSN 0032-4132

Budyšin, julij 1984

Lětnik 34

Hrono za julij:

**Ty zhotuješ, štož ja prjedy
a potom činju, a dźeržiš
swoju ruku nade mnu.**

Psalm 139. 5

Najprjedy. lubi čitarjo, dyrbbju wuznać, zo mam čeže, horjeka wotčićany serbski ewangelski přeložk tuteje rjadki z 139. psalma zrozumić. Njerezumju prawje, što tu woznamjenja słowo „zhotować“ a potom je tež tak, zo cyla přenja rjadka ma trochu hinaši wuznam, hač w druhich přeložkach. Serbski katolski přeložk rěka: „Wot zady a wot přédka mje wobdawaš, a sy na mnje swoju ruku zložil.“ A němski přeložk po Lutheru rěka po słowje přeloženy: „Ze wšěch stron mje wobdawaš a dźeržiš swoju ruku nade mnu.“ To je w druhim džělu dokładnje kaž naš serbski ewangelski přeložk, ale přěni džěl je hinak!

Njeh je kaž je z tymi wšelakimi přeložkami — jedne je wšěm zhromadne: přeswědčenje, zo sym wot Boha dźeržany, zo wón mje njese, zo je wot njeho mój wosud wotwisny.

Tute přeswědčenje, zo je Bóh wokoło mje, zo je wón we mni, zo wón mje dźerži, mje wobchowa, zo sym pola njeho schowany kaž ćipka pod křidłami paty, je za mnohich křesćanow cyle zakładne nazhonjenje z Bohom, je džěl jich wěry. A to je tež derje tak.

Ale znajemy tež druge křesćanske nazhonjenje, kotrež je w bibliji na rozsudnym městnje wopisane: Jězusa sam woła na křižu: „Božo, Božo, čehodla sy mje wopuścił?“ Tute nazhonjenje, zo tu Boh w rozsudnym wokomiku njeje, pokazuje so snadź tež w twjerdženju tych ludźi, kotřiž praja, zo njemožeja do Boha wěrić.

Za mnje jako fararja křesćanskeje wěry, teje wěry potajkim, kiž pokazuje w Jezusu na křižu bjezmócného, čerpjaceho Boha, je stajnje trochu problematiska, hdyž dožiwju, zo so ludžo hakle potom zaso k wěrje nawróća, hdyž su nazhonili, zo su jich mocy wučerpane, a hdyž maja strach.

Njedawno přinđže muž ke mni z přóstwu, zo chce zaso do cyrkwy zastupić. Wón ma každy džěl na ranje wulke bolósće wokoło wutroby a ma strach před infarktom. W najlěpšich lětach je z cyrkwy wustupil a nětko chce zaso zastupić. Jeli pyta wón trošć a moc pola čerpjaceho a bjezmócného Boha w Jezusu, je to cyle w porjádku, potom chce wón z Jezusom čerpjeć. Ale ja so boju, zo chce wón wot wšehomócného Boha wuhojenje wot swojeje chorosće.

Přeswědčenje, zo sym w Bohu schowany, njeje wuraz bjezmócnosće a wołanje za božej pomocu, ale wone je samozrozumjenje čłowjeka, kotryž njestorosći so stajnje wo sebje sameho, do-

kelž wě, zo je jeho eksistenca zaručena wot božej lubosće. Je to potajkim přeswědčenje strowych, sebjewědomych, sylnych čłowjekow, kotřiž z božej pomocu a po jeho woli so zasadźuja za spomóženje čłowjekow.

Přisłowo praji, zo wo tym rěču, čehož je wutroba poľna. Hdyž rěči čłowjek stajnje jenož wo tym, što hdže „dawa“ abo što wšo „njedawa“, hdyž rěči wón stajnje jenož wo wěcach, kotrež trjeba wón k zawěšćenju swogeho žiwjenskeho standarda, tón lži, hdyž twjerdži wón, zo je Bóh wokoło njeho!

Jězusa je na křižu, w najwjetšej nuzy swogeho žiwjenja, so tež modlił jedyn psalm, kaž my nětko při tutym rozpominanju. Ale jeho hrono je po wšěm zdaću runje napřećiwk našeho hrona: tu přeswědčenje, zo Bóh mje wobdawa, a tam, zo je mje wón wopuścił. Hdže je wupuć?

Naše hrono je modlitwa dobrych dnjow a Jezusowe słowa su modlitwa w najwjetšej nuzy. W dobrych a w čěžkich dnjach ma žiwjenje zmysl, ma wone swój zakład w Bohu. Naše hrono njesmě nas zawjesć k spokojnosći. Jězusa, kotryž je so psalmy modlił, je so w dobrych dnjach zawěsće tež modlił naše hrono. A to je jemu dawalo moc k jeho skutkej wumóženja, k jeho zasadźowanju za spomóženje čłowjekow.

Jenož čłowjek, kotryž je swobodny wot stajnje starosće wo zawěšćenje swogeho žiwjenja, je kmany, za druhich a z druhimi žiwy być, kaž to naša křesćanska wěra w naslědnistwje Jezusa kaza. To pak njeje žana kruta kaznja, ale woprawdžite wumóženje, woprawdžite wjesole poselstwo: Wuswobodźeny wot starosće — dokeľž mje Bóh wobdawa! — sym wjesole žiwy ze sotrami a bratrami čłowjekami, z nimi a za nich!

Cyril Pjeh

Lubi čitarjo!

Z tutym čisłom podawam Wam 61., kotrež je pod mojim redaktorstwom nastalo, do rukow. Z julijskim čisłom lěta 1979 přewzjach redaktorstwo a poslednje bě 60.

W tutym čisłě stej dvě bibliskej rozpominani k samsnemu hronu. To je jedyn wuskutk toho, zo sym tak daleko wot Budyšina: te wot sotry Hempeloweje je so něhdže na pósće zabludźilo, a tuž běh hižo sam jedne napisal. Myslu sej, zo pak je cyle zajimawe, dvě wšelakej rozpominani k samsnemu městnu biblije čitać.

Džakuju so wšěm, kiž su mi při zhotowjenju našeho časopisa pomhali. Wjetšinu z nich znajeće z podpismow pod nastawkami. Jedne mjeno so lědma jewi a tola je wona wulka pomoc: moja žona Bettina pomha na wšelakore wašnje, wosebje zhotowja wona každy mjesac swěrnje „špihel“ našeho časopisa!

**Bóh žohnuj naš lud a wšě prócowanja
wo njón!**
Cyril Pjeh

Superintendent Mjerwa

Dwaj wótcaj přez sto lět

Přěni je Gustaw Alwin Mjerwa, kiž je so narodził 22. hodownika lěta 1882 we Wulkim Dažinje jako syn kulbjerja. Druhdy žortowaše — kaž jeho wjesole wašnje běše —, zo njebě „dosć skedźbliwje sej swoje narodniny wuzwolil“, mjenujcy dwaj dnjej do hód.

Wuchodźiwši Lubijsku realnu šulu a Budyski gymnazij studowaše w Lipsku bohosłowstwo w lětach 1904 do 1908. Ordinačiju dosta 13. septembra 1908. Wot tuteho lěta sem skutkowaše w Bukecach. Wón by z duchownym tuteje wosady był skoro 50 lět, hdy njebychu fašišća jeho wjace hač 4 lět z domizny wuhnali.

Tak dyrbbješe wot 1942 do 1946 farstwo we Wolešinje (Oelsa, wokrjes Dippoldiswalde) přewzać. Potom so wróći a smědžeše hišće 12 lět w starej wosadze mjez Serbami skutkować.

Wot lěta 1936 sem běše naš „tajny wyši farar“. Tehdom bě farar Zareńk z Chwaćic, kiž běše hač dotal tute zastojnstwo dokonjał, na wotpočink šol. „Němscy křesćenjo“ (kotřiž tehdom w Sakskej krajnej cyrkwi „knježachu“ — přisp. red.) dachu nam tehdom naslědnika z swogich rjadow. Toho pak njesmy ženje připóznawali, dokelž so tón tež wo Serbstwo njestaraše. (Podobnje bě to tež w cylej sakskej cyrkwi: Duchowni Wuznawarskeje cyrkwy wobhladowachu fararja Fischera z Drježdźan jako swogeho „tajneho biskopa“, ale tón bohužel młody zemrě. W krajno-

cyrkwinskim zarjedze „knježeše“ „biskop“ Coch, kotryž nošeše uniformu SA a měješe na svojim blidže ležo pistolu! — přisp. red.)

Farar Mjerwa bě wot lěta 1937 tež woleny předsyda Serbskeje přédarskeje konferency. Ale tutu službu njesmědžeše wukonjeć, dokelž tehdomniši NS-system měješe tutu konferencu za „ilegalnu organizaciju“.

Po wójnje pak wón lěta 1949 naš přeni Serbski superintendent. Tute wysoke zastojnstwo smědžeše hišće 9 lět wukonjeć. Wón je so swěru wo serbske ewangelske wosady w našej krajnej cyrkwi starał.

Jara ležeše jemu tež na tym, naš časopis „Pomhaj Bóh“ znova wudać. Jeho zamolwity redaktor běše wot 1955–1958 (praktiski redaktor bě pak wot spočatka, wot 1950 sem, farar Wirth-Njeswačdlski). Superintendent Mjerwa pak je w každym čísle sobu skutkował a tež na každym serbskim cyrkwinskim dnu porěčał.

Superintendent Mjerwa je tež iniciator Serbskich kublanskich dnjow na spočatku každeho lěta w Budyšinje a tež iniciator kublanskeho časa za serbskich fararjow, kotrychž každe lěto jonu najprjedy sam při sebi w „lěsnym paradizu“ w Lejnje a pozdžišo w Husce zhromadži.

Wón běše serbska wosobina wosebiteho formata, wobnadeny a wobdarjeni čłowjek, wopravdže wót wěry, na kotrehož rady a džakownje spominamy.

Wón bě hewak strowy a čily hač do s aroby. Naposledku pak zapraji jeho wutroba. Po krótkej čěžkej chorosći džěše na Božu prawdu dnja 30. 4. 1958. Pohrjebany bu 4. meje 1958. Bukečanski wulki boži dom bě z přewodžerjemi skoro přepjelnjeny, kotřiž běchu zdžela zдалоka přichwatili.

Tekst mojeho čelneho přédowanja w serbskej a němskej rěči běše Ochranowske hesło pohrjebneho dnja z Daniela 12. 3: „Či pak, kiž su wučili, budu so swjećić kaž njebjeska jasnosť, a čí, kiž su jich wjele k prawdosći pokazali, kaž hwězdy stajnje a wěcnje.“

Druhi „wót wěry“ přez 100 lět je Korla Awgust Wyrğač, kiž je so dnja 17. oktobra lěta 1883 w Hornim Wunjowje pola Hodžija jako syn kowarja narodžil. Můžeše so hišće derje na fararja D. Imiša („D.“ njeje pola teologow skrótsenka předmjena, ale woznamjenja titul doktora teologije! — přisp. red.) dopomnić, wšak běše pačerski hólč, jako tón w cyłym serbskim ludže derje zasluženy dušepastyr a serbski prócowar zemré.

Wunjowski kowarski mištr posła swojeho wobdarjeneho najstaršeho na Budyski gymnazij a da jemu w Lipsku bohóslówestwo studować. Po studiju džěše najprjedy 5 lět do šulskeje služby. W lěće 1913 přindže jako wikar do Nosaćic, hdžež jeho lěto pozdžišo runje na dnu wudyrjenja přenjeje swětoweje wójny za fararja wuzwolichu, kiž wón potom wosta hač na kónc žiwjenja — 42 lět dolho!

Wón je tam w žohnowanju skutkował. Ale tež za Serbstwo je swěru džělał. Serbska hłowna přédarska konferenca bě lěta 1917 młodemu Nosaćičanskemu fararjej redaktorstwo za „Pomhaj Bóh“ přepodała, najprjedy jenož na jedne lěto, potom dyrbyeše to druhi přewzać. Ale wón wosta z redaktorom 20 lět hač do lěta 1937. A wězo by hišće dale tuto džělo činil, kotrež je lubował a wuběrnje dokonjał. hdyž njeby fašizm nam kaž wšo serbske pismowstwo a nowinarstwo tež naš „Pomhaj Bóh“ rubil.

Farar Wyrğač

Tutón časopis wuchadžeše tehdom tydženske a každa póněžela a wutora běše za njeho napjelnjena z redaktorskim džělom. Wón njeměješe přewjele swěrných a porjadnych sobudželačerjow. Nimo bibliskeho rozpominanja je wón najwjace sam spisał.

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwinskich dnjow

14. serbski cyrkwinski džěń wotmě so 18./19. junija 1960 w Minakale.

Jeho hesło bě: „Jězus je přišoł, woheń zapalić na zemi“.

Na zeńdženju sobotu popońdnju so tón raz němsce rěčeše, dokelž bě mjez nami cyrkwinski rada dr. Heimbald-Budyski. Tak měješe wšo bole zarjadniski raz. Na tutym zeńdženju založi so Zwjazk serbskich ewangelskich wosadow!

Wjeor so zeńdže serbska ewangelska młodžina. To bě přeni pospyt tuteho razu. Rjana syla hólcow a hólcow bě přišla, z nami spěwać a so rozrěčować wo swojich problemach

Njedželu dopońdnja měješe swjedzenske přédowanje superindendent Graefa-Wojerowski. Zložil swoje móčne a dorazne słowa na hesło tuteho dnja (Luk. 12, 49). Po přédowanju tołmačeše konsistorialny rada Fränkel postrowy a přeča biskopa Horniga-Zhorjelskeho. Serbski superintendent Wirth powita zhromadžených w nadawku Sakskeje krajneje cyrkwe.

W připońdnejšej přestawce zesydachu abo zestupachu so čí, kiž lubuja serbski spěw, w farskej zahrodže.

Na popońdnejšej zhromadžiznje powita nas wosadny farar Feustel a poda nam přehlad wo stawiznach wosady, w kotrejž su tak wuznamni mužojo skutkowali kaž Józef Kordina a młody njebočički Hendrich B a m ž. Superintendent Busch-Budyski nas potom strowješe a rěčeše wo tym, kak wulcotnje to je, zo so z telko „jazykami“ chwali jedyn a tón samy Bóh.

Potom prašeše so farar Paler-Huscanski w swjej narěči „K čěmu je Jězus přišoł?“ Jeho wotmołwa: Nic, zo

Wón prócowaše so wo rěč, kotruž wšitcy rozumjachu, a běše to přeco dobra serbsčina. Wusteješe so na to, na ludowe wašnje pisać a čěžke wěcy rjenje wukladować a wopisować.

Wón sam, dobročiwý w swojim znutřkownym, njesebičny a skromny w swojim wustupowanju, běše na každy pad muž swojeho razu, kiž so na nihdy po wětriku njewjerčeše. Wón bě wopravdže swěrný pastyr swojeje jemu dowěrjeneje wosady, na městnje a mjez swojim čitarstwom! Serbja a Němcy, wosebje tež přesydlency w powójnskim času běchu jemu džakowni za to, štož za nich činješe.

Ale tež w šěršej zjawnosći hišće skutkowaše. Tak bě 13. februara lěta 1956 na zeńdženju serbskich cyrkwinskich sobudželačerjow — na Kublanskim dnu — w Budyšinje přédnošował wo aktualnych prašenjach wěry a swětowego nahlada, wosebje džěše tež wo konfirmaciju. Horca diskusija nastá. Jeho pak běše to wšo jara napinało, dokelž bě chory na wutrobu. 31. meje tuteho lěta dyrbyeše so do Budyskeje chorownje podać, hdžež bu dnja 7. junija nahle a nje nadžicy wot Knjeza nad žiwjenjom a smjercu wotwołany.

Cyła wosada přewodžeše swojeho dołholětného dušepastyrja na dnu pohrjeba. Serbski superintendent Mjerwa měješe z hnutyimi słowami swoje čelne přédowanje wo słowie z Ochranowskich hesłow tuteho 11. junija: „Přez Jězom Chrysta, našeho knjeza, mamy chrobłosć a přistup z cyłje nadžije přez wěru do njeho!“ (Ef. 3, 12) G. Lazar

by nam k zemskeму zbožu, bohatstwu, česći a mocy dopomhał (hlej rozpominanje k hronu w tutym čísle — přisp. red.), ale zo by woheń wěry a lubosće zapalił. Tutón woheń chce čłowjek wot wšeho zleho wučisćić, wot sebičnosće, njeposlušnosće a njeséćnosće. Wón chce jo zapalić — to je jeho starosć, a naša starosć ma być, zo so dale a přeco w nas hori.

Bukečanska wosadna, knjeni Martha Pětrowa z Wadec, powědaše nam potom, kak so tutón woheń na wšem swěće hori. Lěto před tym bě wona

Cyrkej w Minakale

pobyla na Ewangelskim cyrkwiskim dnju w Mnichowje a bě tam mohła dožiwić, kak Knjezowe žadanje „Wy dyrbiće moj lud być!“ čłowjekow na wšěch kontinentach zaběra a jima.

Cyrkwinski džen běše tež bohaće muzikalnje wuhotowany. Minakalski cyrkwinski chór pod nawjedowanjom kantora Herca rjenje serbsce spěwaše. Ale hluboko je nas tež hnuło, štož je nam Wojerowski cyrkwinski chór pod nawjedowanjom knjenje Graefineje poskićil. Tež pozawny zaklinčachu. Dujerjo běchu z Minakalskeje a z Rakečanskeje wosady.

Naše cyrkwinske dny pak njemůžeme sebi myslić bjez našeje serbskeje organistki Lubiny Rawpoweje-Holanec a našeho spěwného solista fararja Alberta-Malešanskeho. Knjeni Rawpowa bě cyly džen mjez nami a nas zwjeseli ze swojim wumělskim hraćom na pišćelach.

Mje pak pohnuje, zo tute rynčki runje pisam na dnju po jeje 20. posmjertninach (hlej druhu nastawk w tutym čisle! – přisp. red.). Hižo 2. meje 1964 bu wona wotwołana! Wona njemůžeše nam wjace dolho služić. Za to, štož je wona sćiniła, so jej džakujemy z wutroby do wěčnosti. Requiescat in pace!

Hrono za julij:

Wot zady a wot přědka mje wobdawaš, a sy na mnje swoju ruku zložil

Ps. 139, 5

Při čitanju tutoho słowa dopomnju so na wozbožacy čas džěcatstwa. Kak troštno to tola bě, zo wědzachmy jako džěci: mamy staršeju, kiž na nas kedźbujetaj, zo so nam ničo njestanje. Běchmy we wuskosćach abo w nuzy, na nana a mać mōžachmy so přeco wobroćić. Wonaj nam tež pomhaštaj na te wašnje, kaž bě za nas k lěpsjemu. Njebě pak to přeco w našim zmysle.

Koho drje psalmist měni, hdyž z polnym přeswědčenjom praji: „Ty mje wobdawaš a swoju ruku na mnje zložiš.“?

David, spěwar tuteho 139. psalma, je zhonil a spōznał, zo drje njeje žaneje skladnosće a žaneho městna, hdžež njebjeski Wōtc jeho njenamakał. Bōh, wšehomōcny stworićel njebjes a zemje, zna je kōždeho wot wšeho spoćatka sem. Wōn nas wobdawa we wšěch situacijach, hačrunjež nam tuta mysl njeje přeco přijomna. Jednamy potom kaž Adam, kiž so před njebjeskim Wōtcom chowaše z mēnjenjom, zo Bōh přestup kaznje njepytnje a njewidži.

Na kōncu swojeho žiwjenja David připōznawa a wobkruća, zo je Božu njesměrnū miłosć dožiwil. Haj, wōn so džywa a so džakownje modli, zo Bōh jeho stajnje wobdawaše a tež njepušći, hdyž bě hrěsnemu spytowanju podležał abo Bože kaznje přestupiž.

Kaž so Dawidej Boža sprawnosć a swěrnosć zjewi, tak so Boža pomocna lubosć nam a wšěm čłowjekam w Jězusu Chrystusu pokaza. „Přetož tak je Bōh swet (= čłowjekow) lubował, zo je swojeho jeničkeho narodzeného Syna dał, zo bychu wšitcy, kiž do njeho wěrja, zhubjeni njebyli, ale wěčne žiwjenje měli.“ (Jan 3, 16)

Njebjeski Wōtc prima ze swojeho swěta do swětowych stawiznow a tež do žiwjenja kōždeho jednotliwca.

David začu Božu ruku, čězko na nim ležacu, hdyž bě přez hrěch so wot Boha wotwobroćil, ale tež ruku, kotraž je so jemu k pomocy poskićila a jeho zaso na prawy puć dowjedze.

My směmy so Božej ruce dowěrić, přetož Jězus, Boží syn, je za nas Boža ruka, kotraž so nam poskići, a wōn je naše přestupjenja přez swoju smjerć na křižu wušmōrnył. Kak troštno to za nas je, hdyž so jemu dowěrimy a znajemy jeho slowo: Ja sym z wami wšitke dny, hač do skončěnja swěta (Mat. 28, 20).

Kōždy, kiž Bože wjedženja začuwa a pod jeho škitom so žiwi, dyrbjal so za Božu miłosć stajnje džakować. To njeje přeco lochko, wosebje nic za tych, kiž maja so bēdžić z čězkm brēmjenjom chorosće abo chudoby abo drugeho.

Z našej njemocy njebjeski Wōtc liči, ale jeho rudži, hdyž so jemu njedowěrimy. Čłowjek je w Božej ruce tak, kaž je kōždy jednotliwcy jeho jenička starosć.

Kaž zahrodnik džiwje hałužki při štomnje wottraha, tak tež naš Knjez a Zbōžnik njehca džiwje hałužki pola nas wuhladać. Hdys a hdys ruku začujemy, hdyž pytnjemy, zo naš žiwjenski puć cyle hinak wotběži, hač mējachmy nadžiju a plany.

Čehodla tajku prócu z nami? Japoštol Pawoł pisaše w lišće na Efeskich (2, 10): „My smy jeho skutk, přetož smy stworjeni w Chrystusu Jězusu k dobrým skutkam, kotraž je Bōh přihotował, zo bychmy w nich žiwi byli.“ Boža miłosć, lubosć, swěrnosć a sobuželnosć, wšitko so nam poskića w našim Knjezu Jězusu Chrystusu.

Sćěhowaca sada: „To wšitko činjach za tebe, što činiš ty za mnje?“ pohnu hrabju z Zinzendorfa k skutkej misionstwu w tukraju kaž tež w dalokim swěće.

Kōždy, kiž wě so pod Jězusowu ruku powołani a pod njeje škit pyta a namaka, njemōže so nadawkej wuwinyć, zo dyrbjal być swědk a sobudželaćer našeho Knjeza – smy služownicy! Njesu přeco wulke nadawki, kotraž na nas čakraja? Jedne je wěste: Jězus woćakuje dowěru k njemu, kotraž skutki plōdži. Nadawkow je dosć: Na příklad chcemy pomhać ludžom a ludam, kiž hišće w našim času w nuzy tradaja. Abo tu a tam su chori, stari, slabi a samostejacy, kotřiž so wjesela, hdyž jich něchtō wopyta, bēdu z nimi čuje a pomha starosće hladkować.

Wosebity nadawk za nas je, zo bychmy so procowali wo mēr w swojbach a tak daloko kaž je to mōžno, wo mēr na swěće.

Džakownosć, wjeselosć, pokuta a modlitwa su žōrla mocy za džělo, kiž na nas čaka.

Tohodla so tež prōcujemy, njech smy doma, njech w cūzbje, jemu so spodobać. (2. Kor. 5, 9)

Jedyn nas je na so zwjazal a do swojeje služby kazał, hdyž z droheje krwju nas wukupi. Naše čělo, naša duša, o jehnjo Bože, tebi słuša, smy zbōžni w twojeje lubosći.

Herta Hempelowa

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Poršic

Zańdženu srjedu měješe naša Poršiska wosada jara rjany swjedžen, swjedžen zwonkowneho misionstwu. Hdyž běše naša wosada zhonila, zo změje lětsa tajki swjedžen, dha tež so nhydnom hotowaše, zo by jōn swjedženscy woběšla. Naša młōdžina pjenjezy składowaše a kupi dwaj rjanej, wuběrnje rjenje wuhotowanje swěćnikaj. Wšitcy podachu so na džělo, wěncy a pletwa wić,

z kotrymiž wše cyrkwine lubje krasnje wupyšichu. Swjedžen samōn započa so popōldnju w 2 hodžinomaj ze serbskeje Božej službu. Po wuzwonjenju čehnjachu knježa duchowni, kotrychž bě so jara wjele zešlo, do cyrkwe, kotraž bě so wot wosadnych kaž tež wot lubowarjow misionstwu z druhich dalšich a blišich wosadow hač na poslednje město wobsadžiła. Tu poskićowaše so wšitkim rjany napohlad. Swjedženska wosada, wuběrnje rjane pletwa, nowaj swěćnikaj, kotraž so swěćešaj, a naš cyly rjany Boží dom, wšo wutrobu hnuješe. Swjedženske předowanje na serbskim kemšenu džeržeše k. kaplan Kšižan z Hodžija po ps. 118, 22–25 wo slowe „Wjeselmy so na zwonkownym misioniskim swjedženju swojeho misionstwu. 1) To je wozbožace džělo, přetož najkrasniši rožkowy kamjeń so kładže – Chrystus Jězus. 2) To je wěste džělo; přetož najmōcniši pomha – tōn Knjez, kiž džiwj čini. Woltarnu Božu službu do předowanja džeržeše k. farar Mrōzak z Hrodžišća a po předowanju k. farar Jakub z Njeswaćidła. – Němske kemšenje započa so w 4 hodžinach a měješe so nimale na to same wašnje. Swjedženske předowanje džeržeše k. kaplan a serbski předar Matek z Kamjeńca po Mat. 10, 28 wo: Zbōžna je služba misioniska za sprōcnych pohanow. 1) Přez čo so wona žada. 2) Kak so wobstara. 3) Kak mamy ju hajić. Woltarnu Božu službu do předowanja wobstara k. farar Kubica z Bukec, po předowanju k. farar dr. Kalich z Budyšina. Wobej předowani stej so wšitkim jara spodobalej. Kolekta bě jara bohata a wučinješe 235 hriwnow. Bōh pak žohnuj tutōn swjedžen kaž k wužitku dušow pohanow tak tež dušow našeje wosady.

Serbske Nowiny, julij 1884

Z Wulkich Zdžar

Před někotrymi njedželemi pisachmy, zo je tu někajki njekmanik drohemu konjeje tudomneho kublerja jazyk přerěznyl. Tehdom so zdaše, zo budža konja klōć dyrbjec. Jeho wobsedžer, kotryž sam na njeho žaneje nadžije wjace njestaješe, jeho za tuni pjenjez, 123 hriwnow, hosćencarjeje Sćěpankeje předa, zo by so jemu na tajke wašnje znajmjeńša džěl škodowanja wurunał. Sprōcniwemu lěkarjenju hosćencarja Sćěpanka je so, štož ničto woćakał njebě, radžiło, konjowy jazyk zahojić, tak zo mōže tōn nětko zaso cyle derje žrać a pić. Nětčiši wobsedžer za 300 hriwnow konja předać noćce. Přispomnić hišće chcemy, zo je tež mōžno, zo so konjeje jazyk přerěznyl njeje, ale zo je sebi jōn kōń sam překusnyl. Tola, kak je so wěc woprawdže měla, hač dotal hišće ničto wuslědžil njeje.

Serbske Nowiny, julij 1884

Z Hornjeho Wjelečina

Zańdženy štwōrtk 10. julija připōldnju w 1 hodžinje je našu wjes čězke wōhnjowe nježbožo potrjehiło. Woher w chěži njewoženjeneje Hany Libušec přez to nasta, zo do polća, kotryž so škrěješe, wodu lynchu. Plomjenja so ze spěšnosću na susodne třěchi wupřestrěchu a je wšě do prócha a popjela přewobroćichu.

Serbske Nowiny, julij 1884
(Zestajała R. Šafratowa)

Lubina Rawpowa-Holanec před 20 lětami zemřela

Srjedu, 2. 5. 1984, spominaše so při rowje našeje serbskeje wuměłce Lubiny Rawpoweje-Holanec, kotraž bě před 20 lětami w Drježdžanskej chorowni po

člowski mēnjenju bohužel přezahē wumrēla. Budyski cyrkwinski hudźbny direktor Gerhard Nōbel, farar Stani Nawka-Zdžerjanski a serbski komponist Jan Pawōl Nagel ze Zlyčina tam z džaknej česćownosću porēčachu. W cyrkwi swj. Pētra bē k česći našeje droheje zemrēteje pišćelowy koncert. Gerhard Nōbel hraješe na pišćelach, na kotrychž bē Lubina Holanec, džowka Budyšin-skeho kantora Arnošta Holana započala wuknyć. Jejny wustojny wučer bē Horst Schneider. W léce 1944 bē tu jako 17lētna přeni kroć zjawnje wustupila. Přede mnu leži dolhi, dolhi zapis jeje skutkowanja w Budysko-Pětrowskej cyrkwi hać do 6. 10. 1963, hdyž bē posledni kroć w cyrkwinskej hudźbje sobu skutkowała při Bachowej kantaće: *Knjeza chwał, duša, chwał mōcneho, čestneho krala*. Na našich Serbskich cyrkwinskih dnjach je wona k božej česći hrała 1958 w Slepom. Tutón swjēdžen bē za nju wosebje wozbožacy. Cyrkej bē poľna, a Slepjanki w swojej pyšnej drasće wokoło njeje sedžachu a z wēstěj hordosću swoju Serbowku wob-dziwachu.

Lubina Rawpowa-Holanec bē mjez nami tež na Cyrkwinskih dnjach 1959 w Budestecach, 1960 w Minakale a w léce 1963 we Wojerecach. Tehdom wona a jejni přiwuzni wēdžachu, zo drje přichodny Serbski cyrkwinski džen wjace njeodočaka. W Poršicach 1964 z wurudženej wutrobu na nju spominachmy.

Njeswaćanske nowe pišćele je wona 19. 8. 1951 ze swojim krasnym hraćom poswjećila. To bē za wosadu wosebje radostny džen w přēnich powōjnskich lētach.

Hans Bōhm, hudźbny kritikar z Drježdžan, wuzbēhowaše jako wēcywustojny wysoku dokonjanosć našeje njeboh serbskeje wumēlće, na wječornej zhromadźiznje we „Wjelbiku“. Tam slyšachmy z paskow Lubinu Rawpowa-Holanec na krasne, dokonjane wašnje hrać kompozicije J. S. Bacha a Duprēa. Derje by było, hdy by so tuta hudźba na tačelach poskičila wobšērny m kruham. Snažno by serbski katolski organist Domaš Zur-Berlinski, rodženy w Baćonju, tež přinošował. My mamy bohužel mało hodnych tačelow serbskeje hudźby. Za pišćelowe koncerty je džensa dosć zajima – wosebje pola młodeje generacije. Tak by so mjeno našeje lubeje, droheje serbskeje wumēlće znowa blyšćalo a nahladnosć serbskeho luda by so přisporila. Gerhard Wirth

Hanka Koklic na wuslužbje

W Bukećanskim wosadnym lopjenku steješe njedawno, zo je knježna Hanka Koklic tuto léto „na wumēnk“ šla. Dokelž so jedna wo swērnu, wēdomu Serbowku, chcemy jej tež w našim časopisu słowa připoznaća a džaka wēnować.

Wona je džowka Bukećanskeho njeboh pjekarskeho mištra Arnošta Kokela, kiž beše dołholētny člon cyrkwinskeho předstejerstwa a naposledku tež jeho městopředsyda. Wona bē najprijedy na wšelakich městnach přistajena, doniž so jako skoro 40lētna hišće jōnu „na šulsku lawku“ njesydnja a da so w Amalie-Sieveling-domje w Radobylach wukublać. A potom – to bē w septembru 1957 – ju superintendent Mjerwa hnydom k sebi zwola jako sekretarku serbskeje superintendentury. Jako tajka je Hanka pak jenož jedne léto džētała, dokelž přindže tuta institucija po smjerći fararja Mjerwy do Njeswaćidla.

Bukećanska wosada pak ju dale nuz-

nje trjebaše. Jeje nadawki bēchu wjelestronske: kōždy džēlowy džen sedžeše w kencliji a mēješe nimo druhich wēcow cyrkwinsku pokladnju zarjadować a so wosebje tež z problematiskim kapitulom „cyrkwinske dawki“ zabērać.

K tomu rozwučowaše wona džēći w křesćanskej wěrje.

Wosebje jej na wutrobje ležeše cyrkwinska hudźba. Hakle pozdže bē wona započala, na pišćelach hrać. A je wšēje česće hōdne, štož je wona na tutym polu docpēta!

Hdyž sym horjeka z wotpohladom pišał, zo je wona nētko „na wumēnk“ šla, dokelž mamy nowēju sobudželaćerjow, tak je to tež pola njeje, kaž pola kōždeho praweho wumēnkarka stareho časa: Tajki je potom hišće swēru sobu džētał, dołhož možeše to dokonjeć. Tak tež wona.

Jedyn džen wob tydžen hišće w kencliji sobu džēla. Dokelž dyrbeše naš nowy katechet na poľdra lēta k wojakam, je wona tež jednu hodžinu nabožiny přewzała.

A wosebje hraje hišće na wšitkich serbskich Božich službach. Tež na poslednich Kublanskich dnjach w Budyšinje je stajnje serbske kērluše na křidle přewodžala. Ale wustupuje tež jako solo-spēwarka.

Wona je přez 25 lēt hłownozastojnsce tu zwjetša z mnu džētała. Za jeje swērnosć slyša jej wutrobny džak a „zaplać Boh“!

Jako buch sam před wjace hać 25 lētami za Bukećanskeho fararja woleny, wobhonich so při přēnim wopyće na farje – kaž je to tak wašnje – pola wudowy za superintendentom Mjerwu za tym a tamnym, tež za cyrkwinskimi sobudželaćerjemi. A jako rēč přindže na knježnu Kokelic, praji knjeni Mjerwina: „Za swoju cyrkvej čini wona wšo!“ A tak tež je!

G. Lazar

Hanka Koklic

Werner Baumann: „Noah a hob“

TADEUSZ RÓZEWICZ CHLOSTANJE

Hižo džensa w tym wokomiku je žiwjenje bjez wēry zahuba wēcy stawaja so z bohami čelo stawa so z bohom

je to surowy bōh a slepy štož so k njemu wuznawa toho požera požiwa a wupušća

podala a přel. rwl

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

Julij 1984

1. 7. – 2. njedžela po Swjatej trojicy
Poršicy: Cyrkwinski džen!

8. 7. – 3. njedžela po Swjatej trojicy
Huska: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Njeswaćidło: 8.30 hodž. kemše (Albert)

15. 7. – 4. njedžela po Swjatej trojicy
Bart: 10.00 hodž. kemše (Malink)
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Bukecy: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)
Hrodzišćo: 8.30 hodž. kemše (Malink)
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)

22. 7. – 5. njedžela po Swjatej trojicy
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

29. 7. – 6. njedžela po Swjatej trojicy
Rakecy: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)

5. 8. – 7. njedžela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom

Njedželu, dnja 8. julija, we 8.30 hodž. předuje farar Jan Malink w Radiju DDR I wot 7.30 hodž.!

Hudźba w Michalskej cyrkwi
Wutoru, 7. awgusta: koncert na pišćelach – 19.30 hodž.
Srjedu, 15. awgusta: Budyscy wokalisća – 19.30 hodž.
Stwork, 30. awgusta: koncert kwinteta dujerjow z Berlina – 19.30 hodž.

Pomhaj Bōh, časopis ewangelskich Serbow, Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin, Sukelniska 27. Redaktor: Farar Cyril Pjech, 8469 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 7283. Ekspedycja: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čisć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-974). – Wuchadza jónkroć za mēsc. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-1101. – Index-Nummer 32921